

**แนวทางการสร้างความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษาตามหลักสารานียธรรม 6
ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตอัครราชวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 42 จังหวัดนครสวรรค์**

The Guidelines for Building Unity of Personnel in Schools according to
Saraniyadhamma 6 of School Administrators in Atcharalai Consortium
under The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Sawan 42

ชนพณ สุขแจ่ม¹ พระราชวชิรเมธี² และวินัย ทองมัน³
Chanaphon Sukjam, Phra Rajavachiramee and Winai Tongmun

Received: October 05, 2021

Revised: November 02, 2021

Accepted: November 10, 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษา สหวิทยาเขตอัครราชวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ และ 2) หาแนวทางการสร้างความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษาตามหลักสารานียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตอัครราชวิทยาลัย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้สอนและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับและแบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ พรรณนาข้อมูลเพื่อแสดงสัดส่วนปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมวดหมู่โดยใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ สภาพความสามัคคีของบุคลากรบนพื้นฐานความดี สภาพความสามัคคีบนพื้นฐานความจริง และสภาพความสามัคคีบนพื้นฐานความงาม และ 2) แนวทางการสร้าง

¹ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์; The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Sawan

²⁻³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding author, e-mail: chanaphon.s@obec.moe.go.th, Tel. 093-3169119

ความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารควรให้ความเคารพซึ่งกันและกัน ให้โอกาสทุกคนได้รับการพัฒนา จัดทำงบประมาณบนหลักของประโยชน์ส่วนรวม มอบหมายงานตามความถนัดของบุคลากร

คำสำคัญ: แนวทาง, การสร้างความสามัคคี, หลักสาราณีย์ธรรม

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the state of unity among personnel in the schools, Atcharalai consortium under The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Sawan 42; and 2) to find the ways to build unity of personnel in the schools according to Saraniyadhamma 6 of school administrators in Atcharalai consortium. This was a mixed methods research consisting of quantitative and qualitative research. Data were collected from a sample group, namely directors, deputy directors, teachers and key informants. The tools used for data collection were the 5-level estimation questionnaire with a confidence value of 0.97 and a semi-structured interview form. The statistic used to analyze the data was to describe the data to show the proportion of personal factors of the sample in each category using the statistics of frequency, percentage, mean and standard deviation. Data was analyzed from the interview form. The results of the research showed that 1) the condition of the personnel unity in the schools was at a high level, in descending order, i.e. the condition of the personnel unity on the basis of good, on the truth and on the basis of beauty; and 2) the guidelines of building unity of personnel in the schools found that the administrators should respect each other, give everyone the opportunity to develop, budget on the principle of common interest, assign tasks according to personnel's aptitudes.

Keywords: Guidelines, Unity Building, Saraniyadhamma 6

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันมีเสรีในการแสดงสิทธิและเสรีภาพมา มักใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล จึงก่อให้เกิดการแตกแยกความขัดแย้งอาจเริ่มที่ทัศนคติทางความคิดที่แตกต่างกัน ทางลัทธิความเชื่อ หรือแม้แต่การดำเนินชีวิต สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดข้อพิพาทมากมายในสังคมจนบางครั้งลุกลามกลายเป็นคดีความในชั้นศาลในที่สุด การขาดความสามัคคีที่เกิดขึ้นนั้นเป็นปรากฏการณ์ธรรมดาสามัญของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกัน เพียงแต่ทุกคนต้องเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข ปัญหาการขาดความสามัคคีถูกกำหนดให้เป็นวัตถุประสงค์ในแผนการศึกษาแห่งชาติ

(พ.ศ. 2560-2579) ในข้อที่ 3 ได้กล่าวไว้ว่า “เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เหมือนกับพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงดำรัสไว้ว่า ความสามัคคีนี้เป็นคุณธรรมสำคัญประการหนึ่ง ซึ่งหมู่ชนอยู่รวมกันจำเป็นต้องมี ต้องถนอมรักษาและต้องนำมาใช้อยู่สม่ำเสมอถ้าแต่ละฝ่ายเข้ามาร่วมกันทำงานด้วยความตั้งใจดีด้วยความสามัคคี ความรู้ความสามารถและด้วยความคิดที่สร้างสรรค์งานก็สำเร็จสมบูรณ์งดงามตามประสงค์ทุกอย่าง

พระราชดำรัสนี้มีสาระสำคัญ คือ ความสามัคคีเป็นคุณธรรมเกื้อหนุนค้ำจุนให้กิจการงานต่าง ๆ ที่ทำร่วมกันประสบผลสำเร็จตามความประสงค์ เกิดความเจริญก้าวหน้าเป็นคุณธรรมสำคัญที่จำเป็นต้องได้รับการถนอมรักษาและพัฒนาให้จำเริญงอกงามขึ้นท่ามกลางการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ปัญหาในการสร้างงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ การขาดความสามัคคีของคนในสังคม คนในสังคมมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการเสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) หลักสารานิยธรรม 6 เป็นพุทธวิธีที่สามารถนำมาใช้ในการอยู่ร่วมกันให้เกิดความรัก ความสามัคคีความเห็นอก เห็นใจซึ่งกันและกันและพร้อมที่จะให้อภัยกัน การนำหลักสารานิยธรรมมาประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างความปรองดอง ในการปฏิบัติงาน แล้วยังสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ในแต่ละด้านดังนี้ 1) ด้านชีวิตครอบครัว ทำให้เกิดความรักความอบอุ่นเป็นพื้นฐาน 2) ด้านการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง เพื่อให้จิตใจเกิดความเข้มแข็งและมีสันติสุขในตนเอง 3) ด้านการทำงานในองค์กรจะช่วยให้เสริมสร้างความปรองดองในการทำงานและลดปัญหาความขัดแย้ง เกิดสันติสุขในองค์กร

สถานศึกษาในสหวิทยาเขตอัญฉรัลย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ เป็นกลุ่มของสถานศึกษากลุ่มหนึ่งที่มีบุคคลรวมกันอยู่เป็นจำนวนมาก ย่อมไม่สามารถหลีกเลี่ยงปัญหาความขัดแย้งได้ ประกอบกับสภาพโรงเรียนที่อยู่ภายในสหวิทยาเขตอัญฉรัลย์นั้นประกอบด้วยสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน จึงทำให้การบริหารและการจัดการบุคลากรเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดในการจัดการศึกษามีการบริหารงานที่แตกต่าง ซึ่งจำนวนบุคลากรทางการศึกษา งบประมาณ รวมถึงความสามัคคี ร่วมคิด ร่วมทำ และการแสดงออกถึงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันล้วนส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาทั้งสิ้น

การนำเอาหลักสารานิยธรรม 6 อันเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึงกันอันประกอบไปด้วยเมตตาทายกรรม เมตตาวิกรรม เมตตาโมกกรรม สารานิโยคี สีลสามัญญตา และทิวัญญสามัญญตา มาบูรณาการสร้างสามัคคีจึงเป็นภารกิจที่ผู้บริหารที่จะต้องดำเนินการสร้างความสามัคคี ให้เป็นพลังสำคัญอันหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมขององค์กร ทั้งนี้หากขาดความสามัคคีในองค์กรนั้นแล้ว จะส่งผลกระทบต่อองค์กรเต็มไปด้วยการแข่งขัน ขูขี้ขู่และคุกคาม และทวีความรุนแรงขึ้นจนกลายเป็นปัญหาในด้านลบ อันส่งผลให้องค์กรเสื่อมลงในที่สุดและในทางตรงกันข้ามหากใช้วิธีการแก้ปัญหาความสามัคคีที่เหมาะสมจะทำให้เกิดบรรยากาศของความร่วมมือและสนับสนุน ที่ส่งผลทำให้การดำเนินงานขององค์กรเกิดขึ้นในทางสร้างสรรค์ องค์กรเจริญก้าวหน้า และบรรลุตาม

วัตถุประสงค์ในการบริหาร การจัดการเรียนการสอน บทบาทของผู้บริหารจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องยืนหยัดอย่างมีสติพร้อมด้วยข้อมูลความรู้และประสบการณ์ที่จะต้องต่อสู้กับปัญหาความสามัคคีและเอาชนะให้ได้เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับตนเองและองค์กรที่รับผิดชอบอยู่รวมทั้งผลักดันให้องค์กรก้าวหน้าพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ ไม่เชvronระล่า ระบาย เมื่อเผชิญปัญหาหรือไม่ให้มีปัญหาที่เป็นอุปสรรคทำลายตัวเองและองค์กร

ข้อมูลตามแผนปฏิบัติการประจำปีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 มีการจัดกิจกรรมตามโครงการต่าง ๆ มากมายในการสร้างความสามัคคีและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของบุคลากรในสังกัด ซึ่งให้เห็นว่า สภาพการบริหารงานบุคคลให้มีความรัก สามัคคี ร่วมคิด ร่วมทำ และความสามัคคีภายในองค์กรยังไม่มีความปลอดภัยเท่าที่ควร ผู้บริหารสถานศึกษาจึงไม่อาจนิ่งดูตายต่อปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้ยังพบว่ายังขาดปัจจัยหลายประการในการพัฒนาโรงเรียน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่ยังไม่เข้าใจในบทบาท รวมถึงความไม่สัมพันธ์กันระหว่างภาระงานและจำนวนบุคลากร รวมถึงปัจจัยสนับสนุนอื่น ทำให้เกิดข้อขัดแย้งในการแบ่งงานและรับผิดชอบงาน บางครั้งครูซึ่งเป็นคนในพื้นที่ช่วงวันหยุดไม่ได้เดินทางกลับภูมิลำเนา มักจะได้รับการมอบหมายให้ทำงานพิเศษทั้งในและนอกโรงเรียนโดยเฉพาะงานสนับสนุนชุมชนและสังคมมากกว่าครูที่มาจากต่างพื้นที่ทำให้เกิดความไม่สามัคคีและความคิดที่แตกแยก ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพอีกทั้งยังเป็นแนวทางในการส่งเสริมความสามัคคีสังคมทั่วไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษา สหวิทยาเขตอัญฉะราลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อหาแนวทางการสร้างความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษาตามหลักสารานุกรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตอัญฉะราลัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 จังหวัดนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้ นำเสนอการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ของการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วยขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษา สหวิทยาเขตอัญฉะราลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับงานวิจัย เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดและสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูผู้สอน ในสหวิทยาเขตอัญฉะราลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 210 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตาราง Krejcie & Morgan จากประชากรจำนวน 8 โรงเรียน รวมทั้งหมด

456 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำผลการศึกษาจากข้อคำถามในแบบสอบถามที่มีระดับคะแนนต่ำสุดในแต่ละด้านมาสร้างข้อคำถามเพื่อหาแนวทางการสร้างความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษาตามหลัก สาราณียธรรม 6

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการสร้างความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษาตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตอัญฉรัลย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ โดยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูป/คน ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) และวิเคราะห์ค่าให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) เพื่อหาแนวทางการสร้างความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษาตามหลัก สาราณียธรรม 6

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตอัญฉรัลย์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า สภาพความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17, S.D. = .55$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ สภาพความสามัคคีของบุคลากรบนพื้นฐานความดี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22, S.D. = .49$) รองลงมา ได้แก่ สภาพความสามัคคีของบุคลากรบนพื้นฐานความจริง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15, S.D. = .65$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สภาพความสามัคคีของบุคลากรบนพื้นฐานความงาม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13, S.D. = .61$)

2. แนวทางการสร้างความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษาตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตอัญฉรัลย์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า

2.1 การสร้างความสามัคคีของบุคลากรบนพื้นฐานของความดี

ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความเคารพซึ่งกันและกันในการตัดสินใจไม่ว่าจะเป็นครู บุคลากรทางการศึกษา หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ประสานความช่วยเหลือระหว่างชุมชนและสถานศึกษา ทำงานร่วมกันด้วยความสามัคคี มีการสื่อสารที่ดีเมื่อมีกิจกรรมหรือต้องการความช่วยเหลือใดเพื่อรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดีทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ตรงต่อเวลา รู้จักกาลเทศะ ใช้หลักความเมตตา ถ้อยทีถ้อยอาศัย ใช้ถ้อยคำเพื่อให้กำลังใจในการทำงานร่วมกัน สนับสนุนการทำงานโดยการมอบรางวัลหรือคำชื่นชม เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการทำงาน ใช้วาจาสุภาพ มีเหตุผลในการแสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง ให้คำแนะนำ ตักเตือนตามแต่โอกาสอันสมควร บริหารโดยใช้หลักการกระจายอำนาจและหลักธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ปฏิบัติตามระเบียบอย่างเท่าเทียมกัน พัฒนาผู้บริหารให้มีทักษะในการสร้างแรงจูงใจ (Work Motivation) ที่จะทำให้บุคลากรมีแรงผลักดัน มุ่งมั่นที่จะทำงานให้

สำเร็จเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดร่วมกันโดยการส่งเสริมสนับสนุน ให้บุคลากรทำงานโดยที่ไม่รู้สึก ว่ากำลังถูกบังคับให้ทำ เต็มใจทำโดยไม่ต้องออกคำสั่ง ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความรักความสามัคคี ในโรงเรียน สร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี

2.2 การสร้างความสามัคคีของบุคลากรบนพื้นฐานของความงาม

ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม และเปิดโอกาสให้ทุกคนได้รับการพัฒนาตนเองอย่าง เท่าเทียมกัน ผู้บริหารสถานศึกษามีความยินดีที่เห็นบุคลากรได้รับการพัฒนาตนเอง มีการจัดตั้ง งบประมาณบนหลักของเหตุผลอย่างยุติธรรมและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มีการแสดงความยินดี ด้วยการประกาศเกียรติคุณยกย่องบุคลากรที่ได้รับรางวัล ให้กำลังใจบุคลากรที่ต้องการประสบความสำเร็จ และด้านการบริหารจัดการงบประมาณผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คำแนะนำและให้ ความเห็นชอบ พร้อมร่วมแสดงความเห็นในการใช้งบประมาณให้เป็นไปอย่างเหมาะสมด้วยความ เป็นกลางโดยอาศัยหลักการ หลักความถูกต้อง เป็นส่วนประกอบในการบริหาร นอกจากนี้ผู้บริหาร สถานศึกษาต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตในการใช้งบประมาณที่มุ่งเน้นผลของงาน ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการแบ่งปันความรู้ และถ่ายทอดแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน และส่งเสริมให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีกิจกรรมได้ทำร่วมกันเพื่อแบ่งปันสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน ทั้งในด้านกิจกรรมทาง วิชาการและกิจกรรมอื่นตามความเหมาะสม

2.3 การสร้างความสามัคคีของบุคลากรบนพื้นฐานของความจริง

ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายงานตามความถนัดของบุคลากรและคำนึงถึง ความมีจิตอาสาของผู้ใต้บังคับบัญชา มีการกำหนดเป้าหมายและสื่อสารเป้าหมายอย่างมี ประสิทธิภาพ มีการนิเทศ ประเมินผลการสอน ตรวจสอบความต้องการทั้งของครูและนักเรียน ใช้ วาจาสุภาพ คอยให้คำแนะนำ คำปรึกษาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความหวังดีและด้วยเหตุผล ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงออกถึงความสัมพันธ์ที่ดีและมีความเป็นกันเอง ปฏิบัติงานด้วยเจตนา อันซื่อสัตย์สุจริตและคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม มีความเสียสละมุ่งมั่นเพื่อให้ทุกฝ่ายประสบ ผลสำเร็จร่วมกัน ใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายประสานความร่วมมือกันทั้งหน่วยงาน ภายในและภายนอก ไม่มีการเลือกปฏิบัติ มอบหมายงานตามความถนัด ปราศจากอคติ ปฏิบัติงาน ตามระเบียบและกฎหมายโดยอาศัยหลักของความจริง ศึกษาค้นคว้าแผนการพัฒนาวิชาการอย่าง ต่อเนื่องและมีความยินดีในการใช้จุดแข็งเสริมจุดอ่อน

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีโครงการและการจัดอบรมพัฒนาบุคลากรเพื่อ เสริมสร้างความสามัคคีของบุคลากร รู้จักกันมากขึ้น และเสริมสร้างความร่วมมือในการทำงานเป็น ทีม ของบุคลากรในสถานศึกษา มีความสามัคคีปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า ประโยชน์ส่วนตน มีการบริหารที่มีการส่งเสริมความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษา การ บริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักสาราณียธรรม มีความสำคัญ ซึ่งหลักสาราณียธรรมเป็น หลักธรรมอันนำมาซึ่งการเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนำไปปรับใช้กับ การบริหารงานบุคลากรในสถานศึกษา ให้มีความรัก สามัคคี มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ภายใต้ เป้าหมายเดียวกันในการขับเคลื่อนการบริหารงานสถานศึกษาในทุกด้าน ทั้ง 2 วัตถุประสงค์

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตอัครราชวิทยาลัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า

1.1 สภาพความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษา สหวิทยาเขตอัครราชวิทยาลัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 จังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรในสถานศึกษา สหวิทยาเขตอัครราชวิทยาลัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 จังหวัดนครสวรรค์มีความสามัคคีปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีการบริหารที่มีการส่งเสริมความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับพระครุฑนทวิรุฒน์ วิรุฒโม (มีนุสรณ์) (2553) พบว่า เทศบาลตำบลปลายบางได้บริหารงานตามหลักสารณียธรรมทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.2 สภาพความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษา สหวิทยาเขตอัครราชวิทยาลัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ ด้านความสามัคคีบนพื้นฐานความดี อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศภายในอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ นอกจากนี้ผู้บริหารยังมีการปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความสามัคคีจนสำเร็จลุล่วง ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติต่อผู้รับบริการอย่างสุภาพ เป็นมิตร สอดคล้องกับบุลี คณะสุวรรณ (2546) พบว่า ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าระดับความพร้อมอันดับหนึ่ง คือ ด้านการบริหารตนเอง รองลงมาคือด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลด้านการบริหารงานแบบการมีส่วนร่วม ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน และด้านการบริหารงานแบบกระจายอำนาจตามลำดับ

1.3 สภาพความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษา สหวิทยาเขตอัครราชวิทยาลัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ ด้านความสามัคคีบนพื้นฐานความงามอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการงบประมาณตามความจำเป็นของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม มีการกำหนดมาตรฐานในการบริหารจัดการการเงินเดือนที่ชัดเจนตามระเบียบการบริหารราชการโดยกำหนดอัตราส่วนในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม มอบหมายภาระงานอื่นนอกจากภาระงานหลักที่สอดคล้องกับความพร้อมของสถานศึกษาและหน่วยงานในสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์และจัดทำงบประมาณอย่างเท่าเทียมตามความเหมาะสมและความต้องการของสถานศึกษา การกระจายทรัพยากรทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความต้องการของงานทั้ง 4 ฝ่าย สอดคล้องกับกัญญาณัฐ ฤทธิ์บำรุง (2559) พบว่า ด้านที่ส่งผลต่อความสามัคคีที่สุด คือ ด้านการกระจายอำนาจ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ด้านการบริหารตนเอง และด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน

1.4 สภาพความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษา สหวิทยาเขตอัญญาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ ด้านความสามัคคีบนพื้นฐานความจริง อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้นำหลักประชาธิปไตยในการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งหรือมอบหมายงานอื่นใดในการบริหารงานภายในสถานศึกษา ส่งเสริมให้มีการตรวจสอบ ประเมินภายใน และรับฟังคำแนะนำในการพัฒนาสถานศึกษา สนับสนุนให้มีการประชุมรับฟัง เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาการศึกษา ส่งเสริมให้มีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาหลักสูตรการสอนและกระบวนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีการกระจายอำนาจในการบริหารงานทั้งที่ฝ่ายอย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายงานแก่บุคลากรที่เหมาะสมกับสภาพงาน ส่งเสริมให้มีกิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคีในสถานศึกษา สอดคล้องกับประสิทธิสุวรรณ์ไตร (2549) พบว่า สภาพและประสิทธิผลการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. หาแนวทางการสร้างความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษาตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตอัญญาลัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า

2.1 การสร้างความสามัคคีของบุคลากรบนพื้นฐานของความดี ผู้บริหารควรให้ความเคารพซึ่งกันและกันในการตัดสินใจไม่ว่าจะเป็นครู บุคลากรทางการศึกษา หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ประสานความช่วยเหลือ ระหว่างชุมชนและสถานศึกษา ทำงานร่วมกันด้วยความสามัคคี มีการสื่อสารที่ดีเมื่อมีกิจกรรมหรือต้องการความช่วยเหลือ เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดี ตรงต่อเวลา รู้จักกาลเทศะ ใช้ถ้อยคำเพื่อให้กำลังใจในการทำงานร่วมกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของกล้าศักดิ์ จิตต์สงวน (2556) พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการปฏิบัติงานสูงสุด ได้แก่ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด แสดงให้เห็นว่าเป็นคุณลักษณะของผู้นำที่มีแบบแผนการคิด (Pattern Thinking) เป็นการใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ

2.2 การสร้างความสามัคคีของบุคลากรบนพื้นฐานของความงาม ผู้บริหารส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ทุกคนได้รับการพัฒนาตนเองอย่างเท่าเทียมกัน ผู้บริหารมีความยินดีที่เห็นบุคลากรได้รับการพัฒนาตนเอง มีการจัดตั้งงบประมาณบนหลักของเหตุผลอย่างยุติธรรมและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และนอกจากนี้ในด้านการบริหารจัดการงบประมาณผู้บริหารควรให้คำแนะนำและให้ความเห็นชอบ พร้อมร่วมแสดงความเห็นในการใช้งบประมาณให้เป็นไปอย่างเหมาะสม ด้วยความเป็นกลาง โดยอาศัยหลักการ หลักความถูกต้อง เป็นส่วนประกอบในการบริหาร

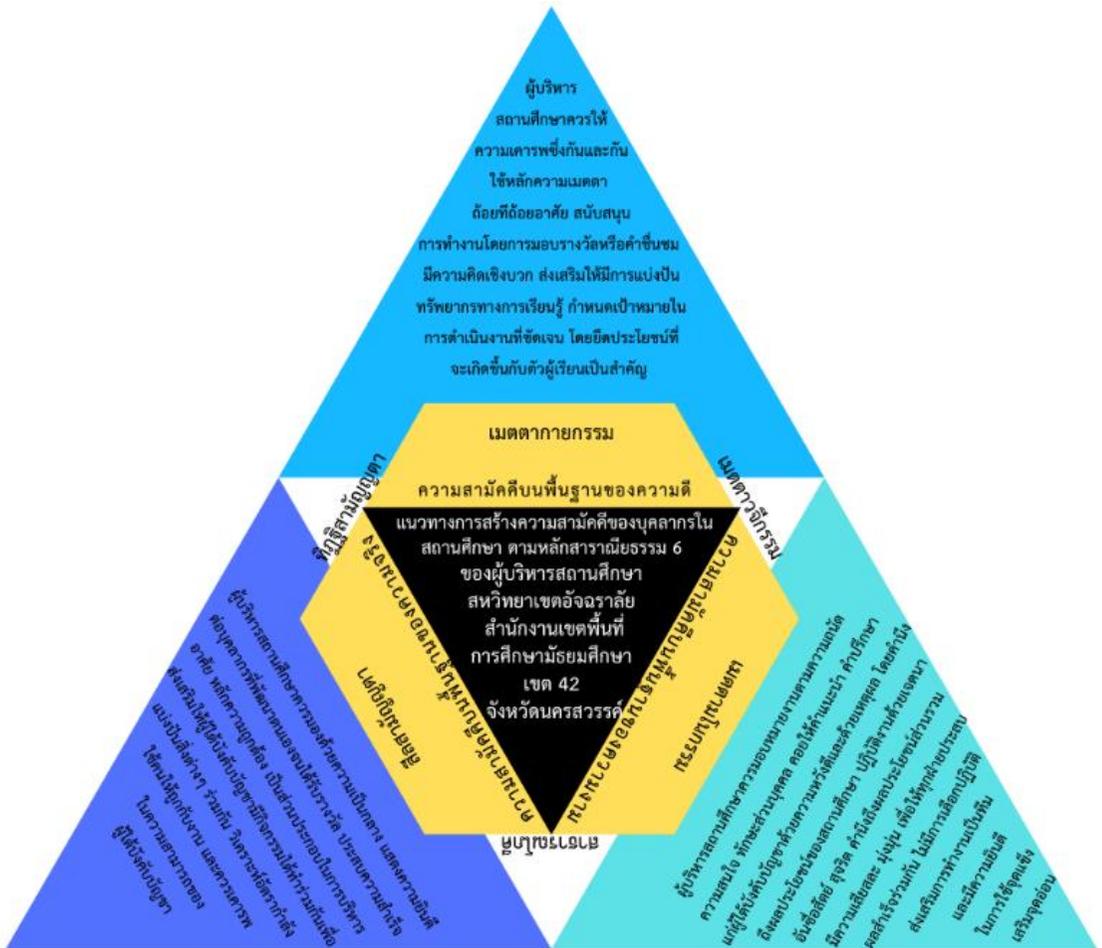
นอกจากนี้ผู้บริหารต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตในการใช้งบประมาณที่มุ่งเน้นผลของงาน ผู้บริหารควรมีการแบ่งปันความรู้ และถ่ายทอดแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน และส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีกิจกรรมได้ทำร่วมกันเพื่อแบ่งปันสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน จัดให้มีสวัสดิการในสถานศึกษาเพื่อให้การปฏิบัติงานสำเร็จตามเป้าหมาย สนับสนุนให้ทุกฝ่ายมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของกล้าศักดิ์ จิตต์สงวน (2556) พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการ

จำเป็นในการพัฒนาการปฏิบัติงานสูงสุด ได้แก่ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด แสดงให้เห็นว่าเป็นคุณลักษณะของผู้นำที่มีแบบแผนการคิด (Pattern Thinking) เป็นการใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ

2.3 การสร้างความสามัคคีของบุคลากรบนพื้นฐานของความจริง ผู้บริหารควรมอบหมายงานตามความถนัด ความสนใจ ทักษะส่วนบุคคลและคำนึงถึงความมีจิตอาสาของผู้ใต้บังคับบัญชา โดยจะส่งผลให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่และไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อภาระงานที่ได้รับมอบหมาย ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายและสื่อสารเป้าหมายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ให้คำแนะนำ คำปรึกษาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความหวังดีและเหตุผล โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของสถานศึกษาเป็นสำคัญ ตามหลักสาราณียธรรมเป็นหลักธรรมอันนำมาซึ่งการเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนำไปปรับใช้กับการบริหารงานบุคลากรในสถานศึกษา ให้มีความรัก สามัคคี มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ภายใต้อำนาจเดียวกันในการขับเคลื่อนการบริหารงานสถานศึกษา สอดคล้องกับสมโภชน์ สุวรรณรัตน์และคณะ (2560) พบว่า หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการสร้างสามัคคีในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ที่ชาวบ้านใช้ในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันมากที่สุด คือ หลักสาราณียธรรม และนวนิชนวนชีวินมัย (2557) พบว่า การศึกษาผลของกิจกรรมแนะแนวการปฏิบัติตนตามหลักสาราณียธรรมที่มีต่อการพัฒนาความสามัคคีของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์แสดงให้เห็นว่าสามารถใช้พัฒนานิสิตให้มีความสามัคคีสูงขึ้นได้

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการสร้างความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษาตามหลักสาราณียธรรม 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตอัญชลาลัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยที่ประกอบไปด้วยการบูรณาการซึ่งมีความสัมพันธ์ดังนี้
 สามเหลี่ยมชั้นที่ 1 คือ สิ่งที่ผู้วิจัยได้ตั้งเป้าประสงค์ไว้เป็นข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย
 สามเหลี่ยมชั้นที่ 2 คือ หลักอารยสามัคคี ของดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2556)
 หกเหลี่ยม ชั้น 3 คือ หลักพุทธธรรมที่นำมาบูรณาการ คือ หลักสาราณียธรรม 6 เพื่อการ
 สร้างความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษา ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความสามัคคีบนพื้นฐานของความ
 ดี ด้านความสามัคคีบนพื้นฐานของความงาม และด้านความสามัคคีบนพื้นฐานของความจริง
 สามเหลี่ยมชั้นที่ 4 คือ ข้อค้นพบเกี่ยวกับแนวทางการสร้างความสามัคคีของบุคลากร
 ในสถานศึกษา ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษาสภวิทยาสหกิจจรัลชัย
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จังหวัดนครสวรรค์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำประเด็นไปศึกษาเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารงานทรัพยากรบุคคล การบริหารการศึกษา และการบริหารองค์กร ต่าง ๆ
2. แนวทางการสร้างความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษาตามหลักสารานุกรมธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตอัครราชวิทยาลัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งที่เป็นผู้บังคับบัญชา อันได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ใต้บังคับบัญชา อันได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ดังนั้น ผลการศึกษาแนวทางดังกล่าวสามารถนำไปปรับใช้ตั้งแต่ระดับการบริหารงานบุคคลภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การบริหารงานฝ่ายบริหารงานบุคคล การบริหารสถานศึกษา ตลอดจนการบริหารการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำความรู้ที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลไปศึกษาเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารงานทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาตลอดจนการบริหารการศึกษา และการบริหารองค์กรต่าง ๆ
2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้ผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้บุคลากรให้เหมาะสมกับงาน เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา สามารถนำไปสู่การสร้างจุดแข็งให้แก่การบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- กล้าศักดิ์ จิตต์สงวน. (2556). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม*, 9(2), 58.
- กัญญาณัฐ ฤทธิ์บำรุง. (2559). *แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตอัครราชวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2556). อารยสามัคคี: พลังสามัคคีบนฐานความดี ความงาม ความจริง. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 11(3), 5-18.
- ชูลี คณะสุวรรณ. (2546). *ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาสหวิทยาเขตสวี่ จังหวัดชุมพร*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). คณะครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

- นวิช นวชีวินมัย. (2557). ผลของกิจกรรมแนะแนวการปฏิบัติตนตามหลักสารานียธรรมที่มีผลต่อการพัฒนาความสามัคคีของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 3(3), 162-171.
- ประสิทธิ์ สุวรรณไตร. (2549). สภาพปัญหาและประสิทธิภาพผลการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 1. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระครูนนทวิวัฒน์ วีระมโ (มีนุสรณ์). (2553). การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสารานียธรรม 6 กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมโภชน์ สุวรรณรัตน์และคณะ. (2560). การสร้างความสามัคคีในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบด้วยหลักพุทธธรรม. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 22(2), 191-203.